

Oponentský posudok bakalárskej práce

Meno autorky: Alexandra Brocková

Názov práce: *Filozofické tematizace člověka a lidství v díle Gejzy Vámoše*

Odbor: Studium humanitní vzdělanosti

Fakulta humanitních studií, Univerzita Karlova, Praha, ČR

Formálne kritériá:

Posudzovaná BP Alexandry Brockovej *Filozofické tematizace člověka a lidství v díle Gejzy Vámoše*, obsahuje všetky povinné časti prináležiace tomuto typu záverečných prác. Po gramatickej a štylistickej stránke ide o vyvážený, veľmi dobre čitateľný text. Autorka si dokázala poradiť s nie vždy ľahkým čítaním prác G. Vámoša, ktoré po gramatickej stránke boli jednoznačne ovplyvnené jeho rodným, maďarským jazykom (ťažkopádnosť jeho formulácií je často viditeľná na prvý pohľad, avšak – ako náhle išlo o odbornú stránku textu, tam sa tieto nedokonalosti vytrácajú. Mnohí slovenskí autori a autorky – napr. Hana Gregorová, jeho verná priateľka, – si nechávali po odbornej stránke text skontrolovať práve Vámošom, dbali na jeho názory). Faktom je, že Vámošove texty obsahujú mnohé jazykové prehrešky a nedokonalosti v slovenskom jazyku, do ktorého vmiešaval (nielen) české výrazy. Čítať a študovať jeho texty nie je ľahká záležitosť, o to viac dokážem oceniť, že sa pre návrat k jeho tvorbe rozhodla, v podstate skoro po sto rokoch od ich vzniku, mladá autorka.

Bibliografické odkazy v BP sú uvádzané správne, bez akýchkoľvek nepresností, čo oceňujem. Kvitujem aj autorkinu (nie obvyklú a už vôbec nie samozrejmu) snahu pracovať aj s textami, ktoré nie sú voľne dostupné, ale ku ktorým sa zrejme (predpokladám) dostala za nemalého úsilia (narážam na texty dostupné v Literárnom archíve SNK v Martine).

Štruktúra práce:

A. Brocková si v „Expozícii“ BP určila cieľ: „uchopit fragmenty filozofické pozície G. Vámoše“ (s. 6). Pokúsila sa ukázať, ako sa v textoch tohto česko-slovenského autora „formujú špecifické možnosti pojetí člověka a lidství“ (s. 6) a to z rôznych perspektív. Konštatujem, že vytýčenému cieľu podrobila aj skladbu BP, rovnomerne rozčlenenú na časť venujúcu sa úvahám o priblížení osobnosti Gejzu Vámoša, oboznámením percipienta s jeho tvorbou a životným osudom. Vodiacou niťou BP je priblíženie Vámošových názorov týkajúcich sa

interpretácie problémov – (nazvime to pre zjednodušenie) zrodu človeka. Analýzy zaujímavej témy tzv. polčloveka (zvláštneho termínu, pripomínajúceho tvorbu antických mysliteľov. Každopádne však v mnohých ohľadoch, ako to autorka BP zdôraznila pojmu, ktorý Vámoš predostiera vo viacerých rovinách, pracuje s ním vo viacerých textoch. S ktorým sa akoby neustále „pohrával“. Faktom je, že práve aj tento pojem je zaiste ponajviac ovplyvnený spomínaným rodným maďarským jazykom autora, nedokonalým ovládaním slovenčiny ako jazyka, v ktorom z väčšej časti koncipoval svoje práce, ako na to autorka BP upozornila v súvislosti s názorom Dagmar Kročanovej. Mohol to však byť skrytý autorský zámer, o tom niet pochýb). Akceptujem autorkine právo na preklad tohto termínu do podoby pre český jazyk prijateľnejšej podoby „poločloveka“.

Podľa môjho názoru všetky časti BP sú vyvážené a koncipované uvážlivo vzhľadom na ciele, ktoré si autorka kládla a ktoré nestrácala so zreteľom.

Odborná úroveň:

Argumentačná a formulačná úroveň práce ja na veľmi dobrej, povedala by som až vysokej úrovni, nemám k nej absolútne žiadne výhrady ani pripomienky. Autorka podľa môjho názoru viac než dostatočne odôvodnila svoje priebežne nastoľované centrálné tvrdenia, upozorňovala na možné polohy rôznych interpretácií kľúčových problémov, na ktoré zamerala pozornosť. Pracovala s adekvátnou literatúrou a uvážlivo (opäť pre daný stupeň koncipovania záverečných prác) nastoľovala vlastné pripomienky, doplnenia, formulovala vlastné stanoviská k interpretáciám tém, ktoré ju zaujali.

Autorský vklad:

Dovolím si byť „chvíľku“ osobnejšia, než je obvyklé pri písaní posudkov. Je príjemným pocitom uspokojenia, keď ten, kto sa trochu zaujíma vo svojich prácach o tak zaujímavú, sčasti možno (až) kontroverznú osobnosť ako bol Vámoš, objaví nový „závan“ záujmu z radov mladej generácie o jeho tvorbu (tobôž v českom prostredí, ku ktorému mal Vámoš osobité vzťahy počas celého svojho života). Jeho texty sa možno zdajú byť dávno prekonané, nedokonalé v istých ohľadoch, domnievam sa, že však stále provokujúce a podnecujúce (som presvedčená o tom, že Vámoš je vskutku jedným z prvých existencialistov v našom prostredí; jedným z prvých autorov, ktorí otvorene hovorili o obrovskom potenciáli žien v intelektuálnej sfére; upozorňoval na markantnosť problémov súvisiacich s neriešením sociálnej otázky, kultúrnych problémov, národnostných a konfesijných rozdielov a mnohých ďalších otázok teoretickej i praktickej filozofie). O to viac pri čítaní predloženej BP som si všimla tie roviny

úvah A. Brockovej, ktorými dopĺňala skladačku záujmových okruhov problémov, na ktoré Vámoš narazil a ktorým vo svojej tvorbe venoval pozornosť. Oceňujem jej vklad k priblíženiu možných polôh štúdia tém, s ktorými pracoval vo svojich „najfilozofickejších“ prácach. Interpretácie princípov, ktoré si Vámoš doslova vybral ako „zástupcov“ svojich názorov (presvedčený o nedokonalosti pojmov, ktoré boli k dispozícii). Princíp krutosti, princíp súdržnosti, princíp lásky i argument skutočnosti, to sú zásadné Vámošove pojmy, s ktorými sa autorka zdarne vysporiadala, ktoré sa snažila vysvetliť a zakomponovať ich do komplexu jeho spôsobu myslenia.

Otázky na obhajobu:

Aj keď BP nebola prioritne zameraná na skúmanie previazanosti Vámošových názorov so židovskou filozofiou, nedá mi nespýtať sa autorky, či pri štúdiu primárnej i sekundárnej literatúry nenarazila na F. Rosenzweiga a M. Bubera? (Zaujímavosťou je, že Vámoš sám predznamenáva názory E. Lévinasa. Jedným z fenoménov, ktoré obdobným spôsobom interpretovali obaja autori, je smrť a náš vzťah k nej, to len na okraj.) Do akej miery a v čom sa podľa autorky nechal Vámoš motivovať týmito dvomi postavami?

Druhá otázka smeruje k pozícii Gejzu Vámoša ako sociálneho mysliteľa (to je rámec, ktorý je doslova „vyčnievajúci“ v jeho *Argumente skutočnosti*, v *Odlomenej haluzi*, i v textoch, ktoré publikoval v časopise DAV). Je táto poloha (– Vámoš ako sociálny mysliteľ), podľa autorky, viditeľná? V čom sa ponajviac prejavuje?

Hodnotenie:

Konštatujem, že Alexandra Brocková vo svojej BP *Filozofické tematizace člověka a lidství v díle Gejzy Vámoše*, splnila ciele, ktoré si predsavzala. Výsledkom jej úsilia je veľmi dobre čitateľný text prinášajúci priblíženie jedného z možných prístupov interpretácie danej témy bez rušivých momentov. BP hodnotím známkou „A“ – výborne.

v Bratislave 14. 6. 2020

Erika Lalíková

